

Samtaler med barn og unge

Barn og unge har rett til å bli hørt i saker som angår dem selv.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 16.10.2023

Barn og unge har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 12. I tilsyn som berører barn og elever, skal vi derfor høre hva som er deres syn, og vi skal legge vekt på deres synspunkter i samsvar med alder og modenhet.

Det er flere temaer der elever kan være en viktig kilde til opplysning av saken, for eksempel skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø og skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. I noen tilfeller kan vi høre barn gjennom foreldrene. Det vil være mest aktuelt for barnehagebarn. Det er frivillig for barn og elever om de vil snakke med oss, og det er viktig at de opplever det slik.

Vi skal bruke opplysningene fra barn og elever som bidrag i å opplyse saken og svare på kontrollspørsmål.

Informasjon om elevsamtaler til foreldre

Barnets rett til å bli hørt er en selvstendig rettighet for barnet. Det er ikke et krav i barnekonvensjonen eller norsk lovgivning om samtykke fra foreldre for å høre barn. Vi skal informere foreldrene om tilsynet, og at vi skal gjennomføre samtaler med barn og elever som en del av tilsynet.

Foreldrene til barn som ikke er myndige, har rett til viktig informasjon om barnet, og vi skal derfor informere om at vi vil gjennomføre samtale med deres barn. Vi kan be skolen informere foreldrene.

Før samtalen

Informasjonen til barn og elever skal som et minimum omfatte:

- **Informasjon om tilsyn:** Hva er tilsyn? Hvem er vi? Hvorfor gjennomfører vi tilsyn? Hvorfor vil vi snakke med dem?
- Det er **frivillig å delta**, at de kan trekke seg når som helst, og at ingen svar er «riktig» eller «galt».
- Tilbud om å **ha med en voksen** på intervjuet.
- **Tema for tilsynet:** Hva kommer vi til å snakke om?
- Vi behandler **opplysningene** fra dem **fortrolig**, unntatt tilfeller der vi har plikt til å følge opp.
- **Hvordan vi skal bruke opplysningene** fra dem: At vi bruker opplysningene for å ta stilling til om det som skjer i barnehagen eller på skolen er lov eller ikke, og hvordan vi vil følge opp det som ikke er lov.

Det kan være hensiktsmessig å oppgi kontaktinformasjon til en person hos oss.

Vi skal understreke at det ikke vil bli kjent for andre enn oss hvem som har gitt oss de forskjellige opplysningene.

Gjennomføre samtalen

Det er vårt ansvar at samtalen blir en positiv opplevelse for barn og elever. Vi skal informere dem på en måte som gjør at de så langt som mulig forstår hva tilsyn er og hvorfor vi vil snakke med dem. Det er viktig å skape en trygg og forutsigbar situasjon.

Vi må være ekstra observante og tenke nøye gjennom hva vi spør om og hvordan vi spør. De skal fritt få uttrykke sine synspunkter uten at vi griper inn eller styrer samtalen unødige. Vi skal unngå ledende eller konfronterende spørsmål. Vi må være åpne for at de vil snakke om andre ting enn temaet for tilsynet. Det er viktig at vi ikke avviser dem, men samtidig må vi forsøke å lede dem inn på temaer som er relevante for tilsynet.

Det sentrale er å få barn og elever til selv å sette ord på sine erfaringer, synspunkter og opplevelser. I hvilken grad opplysningene de gir oss er relevante og viktige for vårt tilsyn, avhenger ofte av hvordan vi møter dem. Vi må vise en oppriktig interesse for deres situasjon og opplevelser. I gruppeintervjuer må vi dessuten være oppmerksomme på den sosiale situasjonen og samspillet dette innebærer.

Samtalene kan foregå i grupper, men vi kan ikke ha gruppeintervjuer hvis det kan føre til at taushetsbelagte opplysninger blir kjent for andre. Vi må for eksempel alltid snakke med elever enkeltvis når de har vedtak om spesialundervisning. Hvis vi snakker med barn og elever enkeltvis, bør vi tenke på hvor mange vi selv er, og de fysiske rammene rundt samtalen. Barn og elever kan ha med seg en forelder, en lærer eller en annen voksen hvis de ønsker det. Den voksne er med for å være en støtte for barnet, og har status som observatør. Den voksne er ikke med som en informasjonskilde for oss. Fra vår side bør i utgangspunktet bare én person stille spørsmål. Det kan være enklere for barnet å forholde seg til én voksen.

Vi må være forberedt på at barn kan fortelle oss om sensitive ting som alvorlige krenkelser eller lignende. Det må vi ta på alvor. **Opplysninger om alvorlige eller pågående krenkelser eller grenseoverskridende atferd må vi følge opp.** Vi har en forpliktelse overfor barn som har valgt å fortelle oss om slike opplevelser. Vi må forsikre oss om at barna får den nødvendige oppfølgingen og beskyttelse. I noen tilfeller har vi plikt til å melde fra til barneverntjenesten eller politi, jf. plikten til å avverge et straffbart forhold, strl. § 196. Vi må vurderer konkret hvordan vi skal gjøre dette. Avhengig av blant annet alvoret i situasjonen og tidsaspektet, må vi vurdere om vi skal involvere ansatte, foreldre eller andre.

Barn og elever kan ha spørsmål til oss. Noen ganger kan vi svare på slike spørsmål med én gang. Andre ganger må vi undersøke nærmere før vi kan svare. Hvis vi trenger tid for å kunne gi et tilstrekkelig svar, skal vi be om barnets kontaktinformasjon og gi tilbakemelding så snart som mulig.

Se mer i vår [Veileder om intervjuteknikk](#)

Avslutning av samtalen og bruk av informasjon

Vi avslutter samtalen med å takke barn og elever for samtalen. Vi skal bidra til at de sitter igjen med en opplevelse av at de har blitt hørt og tatt på alvor.

Vi skal ikke identifisere barn og elever i tilsynsrapporten. De er imidlertid en viktig kilde til informasjon som kan bidra til å belyse kommunens praksis.

Se også artikkelen [Håndtere overskuddsinformasjon](#).

Støtte

Denne teksten er publisert som støtte til [Metodehåndbok for tilsyn](#).